

Nr 34.

Av herr **Leander**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om minskning av tjänstgöringstiden för värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 3 föreslås viss minskning av tjänstgöringstiden för värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring. Tvivelsutan är detta förslag ägnat att väcka tillfredsställelse i ganska vidsträckta kretsar. Om den kategori, det här gäller, kan i allmänhet sägas, att den inom sig hyser fosterlandsälskande och goda medborgare, som stå på en hög sedlig nivå och hellre vilja underkasta sig uppoffringar och lidanden än handla i strid med sitt samvetes övertygelse. Även den, som icke riktigt förstår deras betänkligheter mot värnpliktens fullgörande i vanlig ordning, måste dock respektera deras ärliga mening och deras fasthet att handla i överensstämmelse med vad de finna vara sant och rätt. Riksdagen har också genom sitt år 1920 fattade beslut att befria ifrågavarande ynglingar från att bära vapen eller låta dem i stället för värnpliktstjänstgöring utföra civilt arbete visat sig förstå deras ställning och därmed förklarat, att den ej längre vill tvinga deras samveten.

Emellertid ansåg sig riksdagen då böra sätta tjänstgöringstiden för såväl s. k. vapenvägrare som civilarbetare så pass lång, att simulation därigenom skulle motverkas. Enligt vad departementschefen anfört i det statsrådsprotokoll, som finnes bilagt propositionen, har likväl den hittills vunna erfarenheten icke givit vid handen, att simulation förekommer, och torde detta vara förnämsta skälet, varför departementschefen ansett sig böra föreslå tjänstgöringstidens avkortning för ifrågavarande värnpliktiga.

Den erfarenhet, som under lagens tillämpning sålunda inhämtats, synes tala för en ännu längre gående minskning, än vad i propositionen ifrågasättes. Därom anser jag det likväl lönlöst att

för närvarande framställa något yrkande, när frågan är om samvetsömma värnpliktiga i allmänhet.

Däremot tillåter jag mig påyrka, att dylika värnpliktiga inom gruppen studenter och med dem likställda måtte erhålla en avkortning i tjänstgöringstiden av 120 dagar, d. v. s. dubbelt så lång tid som värnpliktiga i allmänhet. Man har goda skäl för antagandet, att de inom studentgruppen, som vägra fullgöra vanlig militärtjänst, först efter moget övervägande intagit sin ståndpunkt, och det förefaller ganska hårt, att en fattig student, som av ekonomiska och andra skäl måste påskynda sina studier allt vad han förmår, skall ryckas bort från dessa en osedvanligt lång tid, blott av den anledning att han vill vara sin övertygelse trogen. Samvetsömma studenter äro nu, enligt vad i propositionen meddelas, underkastade en tjänstgöringstid av 450 dagar, om de tillhöra kategorien vapenvägrare, och icke mindre än 540 dagar, om de tillhöra kategorien civilarbetare. Även med 60 dagars minskning blir den återstående tiden ganska lång och kan icke sägas stå i lämplig proportion till den tjänstgöringstid, som samvetsömma värnpliktiga i allmänhet ha att efter det föreslagna avdraget fullgöra. Blevde däremot minskningen för studenter 120 dagar, uppnåddes därigenom en bättre avpassad proportion mellan dem och övriga här omhandlade värnpliktiga. På Kungl. Maj:t finge det sedan ankomma att inom ramen av 120 dagar bestämma avdragstiden dels för vapenvägrare och dels för civilarbetare. Man skulle kunna tänka sig, att den fastställdes till resp. 80 och 120 dagar.

På grund av det anförda tillåter jag mig värdsamt hemställa,

att riksdagen ville — med bifall till vad Kungl. Maj:t i proposition nr 3 föreslagit om minskning av tjänstgöringstiden med högst 60 dagar för s. k. samvetsömma värnpliktiga i allmänhet — besluta, att tjänstgöringstiden för sådan värnpliktig, som tillhör gruppen studenter och med den likställda, skall, under i propositionen avgivna villkor, genom den värnpliktiges hemförlovning före tjänstgöringstidens slut minskas med det antal dagar, dock högst 120, som Konungen bestämmer.

Stockholm den 19 januari 1923.

Ulrik Leander.